

Erfgoedcommissie Hengelo
Secretariaat:
Sherwood Rangers 222
7551 KR Hengelo

074 2781888

Aan
College van Burgemeester en Wethouders
van de Gemeente Hengelo
Postbus 18
7550 AA Hengelo

Onderwerp	Kenmerk	Datum
Advies Omgevingsvisie Hart van Zuid en Binnenstad	2021-007	8 november 2021

Geacht college,

Inleiding

De gemeente Hengelo stelt een omgevingsvisie op voor haar gehele grondgebied. Op dit moment wordt gewerkt aan de omgevingsvisie voor de Binnenstad en Hart van Zuid. In de voorbereiding is inmiddels het "Kader voor de Omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid Hengelo" uitgewerkt. Het Kader geeft aan waar de omgevingsvisie over gaat en hoe deze wordt georganiseerd.

De Erfgoedcommissie is in verband hiermee op 23 februari 2021 geïnterviewd door Hr. Jasper Vlek.

Op woensdag 13 oktober 2021 heeft de Erfgoedcommissie bovendien bijgedragen aan een inventarisatie van ideeën en oplossingen voor het "Benutten van de cultuurhistorische waarden" voor de ontwikkeling van de Binnenstad en Hart van Zuid. In dit advies vatten we de hoofdlijnen van onze inbreng daarbij nog eens samen. NB. Op 4 december 2020 heeft de Erfgoedcommissie, over hetzelfde thema, per brief met kenmerk 2020-002, geadviseerd over de "Concept ontwikkelkaart Hart van Zuid" versie 1, en de bijbehorende toelichting. Bovendien heeft de commissie in meerdere gesprekken en een rondgang door het gebied, met een aantal betrokken ambtenaren, haar bevindingen kunnen inbrengen in de voorbereiding van de kaart. In hoofdlijnen was onze inbreng hierbij dezelfde als 23 februari en 13 oktober jl.

Omgevingsvisie algemeen.

De Erfgoedcommissie onderscheidt voor het beschermen en benutten van de gemeentelijke erfgoedwaarden, naast rijksmonumenten, in de omgevingsvisie de volgende hoofdlijnen:

- . Het beschermen en benutten van de stedenbouw-historische waarden
- . Het beschermen en benutten van architectonisch/bouw-historische waarden
- . Het beschermen en benutten van cultuur-historische waarden

De Erfgoedcommissie kan echter op dit moment geen volledig beeld geven van de erfgoedwaarden die in de omgevingsvisie van Binnenstad en Hart van Zuid moeten zijn opgenomen.

Ter toelichting hierop het volgende:

De Erfgoedcommissie streeft er naar om al de genoemde erfgoedwaarden op te laten nemen op de Cultuurhistorische waardenkaart van de gemeente Hengelo. Deze Cultuurhistorische waardenkaart wordt periodiek bijgewerkt en geldt daarmee als het meest actuele overzicht van de in de omgevingsvisie op te nemen stedenbouwkundige-, architectonisch/bouwhistorische- en cultuurhistorische waarden. De kaart en de bijwerking daarvan wordt periodiek vastgesteld door de Gemeenteraad.

De Cultuurhistorische waardenkaart is op dit moment echter nog niet volledig. Alle rijksmonumenten staan er op aangegeven. Daarnaast zijn inmiddels de objecten die een gemeentelijke bescherming hebben ook grotendeels opgenomen: gemeentelijke monumenten, archeologisch gemeentelijke monumenten, beschermd gemeentelijke karakteristiek panden karakteristieke panden en waardevolle panden.

Andere panden met een architectonische/bouw-historische verwachting zijn tot nu toe nog niet in kaart gebracht; bijvoorbeeld de meerderheid van de industriepanden in de stad en de nog te inventariseren Post65 objecten.

Daarnaast ontbreekt op dit moment een uitputtende opsomming van beschermde stedenbouw-historische waarden; te denken valt aan beschermde stads- en dorpsgezichten, waardevolle ensembles en historische (straat-)profielen.

Ook ten aanzien van de cultuurhistorische waarden, zoals kunst en gedenktekens in de openbare ruimte, is de kaart nog verre van compleet.

De Erfgoedcommissie heeft, zich bewust van de hiervoor beschreven beperkingen, de volgende inbreng geleverd voor de voorliggende omgevingsvisies.

Omgevingsvisie Hart van Zuid

Stedenbouw-historische waarden:

Het industriële erfgoed in het plangebied kenmerkt zich door de rechte lijnen langs welke de verschillende gebouwen zijn opgesteld en de grotendeels nog authentieke gesloten industriële wanden.

Die gevelpartijen vormen bovendien unieke ensembles aan weerszijden van de verschillende fabrieksstraten die nog in het gebied aanwezig zijn. In het bijzonder is het kenmerkende stedenbouwkundige profiel te ervaren op nu nog bestaande de fabrieksstraten van Stork en Dikkers. Ook de Industriestraat had vroeger zo'n kenmerkend profiel; nu zijn echter alleen aan de oostzijde deze lange hoge wanden nog aanwezig. Met passende nieuwbouw aan de westzijde van de straat kan evenwel het historisch profiel opnieuw beleefbaar worden.

Verder zijn de wanden van het Stork complex langs de Laan Hart van Zuid en de stedenbouwkundige opzet van het Industrieplein van belang

Architectonisch/Bouw-historische waarden:

In de eerste plaats betreft dat de gebouwen die nu al zijn aangewezen als waardevol pand. Verder zijn bij de uitwerking van de ontwikkelkaart reeds enkele objecten gemarkeerd met een 'leeg' monumentenschildje en objecten met een ster. Hiermee wordt aangegeven dat sprake is van waardevol erfgoed ondanks het ontbreken van een beschermende status. De sterren geven de beeldbepalende accenten weer. Naast deze objecten onderscheidt de Erfgoedcommissie nog enkele objecten die naar het oordeel van de commissie dezelfde aandacht en bescherming verdienen als de genoemde groepen. Zie bijlage I voor een voorlopige opsomming hiervan.

Cultuur-historische waarden.

Te denken valt aan: het verloop van verwijderde spoorrails en draaicirkels, gedenkmonumenten (oa. Industrieplein) en kunstobjecten.

Omgevingsvisie Binnenstad

De binnenstad is in 2016 aangewezen door het Rijk als aandachtsgebied wederopbouw. Landelijk zijn 30 aandachtsgebieden wederopbouw aangewezen. Vooral nog is aan deze aanwijzing geen formele consequentie verbonden. De stedenbouwkundige opzet van het gebied en de kenmerkende objecten daarin hebben niet per definitie een beschermde status; concrete afspraken hierover zijn niet gemaakt. De intentie is echter om met zorg om te gaan met het wederopbouw karakter in dit gebied.

Stedenbouw-historische waarden: nog nader te bepalen.

Architectonisch/Bouw-historische waarden:

Naast de rijksmonumenten zijn op de cultuurhistorische waardenkaart de objecten opgenomen die een gemeentelijke bescherming hebben.

Cultuur-historische waarden: nog nader te bepalen.

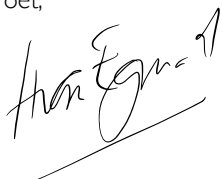
Procedures, rollen en afstemming

De Erfgoedcommissie adviseert om in procedures, die gelden voor ontwikkelingen in deze gebieden, steviger te sturen op behoud en hergebruik. Dit wordt in Hart van Zuid nog meer van belang wanneer ook het nu nog in gebruik zijnde Storkcomplex ter beschikking komt voor herontwikkeling. De commissie pleit er voor om vroegtijdig te worden betrokken bij de uitwerking van omgevings- en bestemmingsplannen en bij de ontwikkeling afzonderlijke objecten.

De Erfgoedcommissie pleit er, in dit verband, ten slotte voor om de rol van de Erfgoedcommissie, de stadsbouwmeester en het Supervisieteam ten aanzien van het behoud en herontwikkeling van erfgoed zorgvuldiger op elkaar af te stemmen. Daar waar deze rollen parallel lopen moet ruimte worden geboden voor een goede afstemming tussen de commissie en team en voor het uitwisselen van standpunten en adviezen. De commissie pleit om deze reden voor het opnemen van een vertegenwoordiger van de Erfgoedcommissie in het Supervisieteam Hart van Zuid.

In afwachting van uw reactie,
Voorzitter van de Erfgoedcommissie,
met vriendelijke groet,

H. van Egmond

Bijlage I bij brief 2021-007 van de Erfgoedcommissie Hengelo
Erfgoedwaarden Hart van Zuid (voorlopig overzicht november 2021).

Rijks- en gemeentelijke monumenten:

1. Ketelhuis, schoorsteen, Industriestraat 7 (GM);
2. Wilhelminaschool, Industriestraat 9 (RM);
3. Verenigingsgebouw, Berfloweg 1 (RM);
4. Brandweerkazerne, Lansinkesweg 59 n(RM);
5. Stork pompen Lansinkesweg 30, gebouw nr. 30 (GM);
6. Europatunnel, Industriestraat (RM).

Waardevolle panden

7. Dikkers, Kantoorgebouw, Industriestraat 13-15;

Objecten met lege schildjes en/of een ster op de ontwikkelkaart:

8. Dienstengebouw Stork, Industrieplein 3, gebouw 5
9. Primotect, vm. FDO-Stork, gebouw nr.10
10. De Buigerij, Esrein 1 t/m 81, gebouw nr. 12A
11. De Binderij, Langelernaatweg 50 t/m 62b, gebouw nr. 12b
12. Esrein 61, 63, gebouw nr. 16
13. Portiersloge Dikkers, Industriestraat 19, gebouw nr. 26
14. ROC van Hengelo, vm Gieterij, Gieterij 200 t/m 216, gebouw nr. 26
15. Stork, Industrieplein 3, gebouw 21
16. De Stork koeltorens, adres nabij..., nummers 22
17. Watervulpunt nabij vm gieterij, gebouw nr. 32
18. Grote stelplaats Stork, adres, gebouw nr. 44, de Overweghal
19. Gebouwen 43, stelplaats 45, opslaghal 48
20. Transformatorhuis (1957) , Pijpenhof,
21. ETEF Joumee inclusief witte woningen, Langelernaatweg 13-19
22. Het Hazemeijer complex, adres, gebouwen A1, B04, B05, B06, C01, C03 en C04,
23. Vm. UTS/MTS , Industrieplein 2
24. Lansinkveste, vm KNKS, Lansinkesweg 2, 4.

Overig

25. Woningen Willem de Clerqstraat 3 t/m 9
26. Woningen Esrein voor Pijpenbuigerij?
27. Woningen Industriestraat naast Emga Dikkers?
28. De muur bij de appendage